

Maranathakerk 25 augustus 2019 Zangdienst 'oude liederen'

Lezingen: Colossenzen 3: 12-17 Lucas 11: 9-13

Gemeente van Jezus Christus,

de Colossenzenbrief beveelt het zingen van psalmen, lofzangen en geestelijke liederen van harte aan, omwille van de eenheid in de gemeente van Christus. Gelijk dan ook maar de vraag: heeft het gewéerkt, christelijke zang, bijna 2000 jaar inmiddels?

Nou... ja, en nee. Prik maar een datum ergens op die lange tijdlijn van het geloofslid, en veel rust zullen we niet vinden. Ik pak maar wat hier uit de buurt. 1775, het Psalmenoproer, in Vlaardingen en Maassluis. De nieuwe psalmberijming, die van 1773, zou de oude, van Datheen, aflossen. Velen wilden die vernieuwing heel graag, maar even zovelen helemaal niet. Daar kwamen hele vechtpartijen van, gemeenteleden zijn elkaar aangevlogen. En ook elders in Nederland duurde het even voor de nieuwe Psalmberijming was aanvaard.

Terwijl de nieuwe beroering, zich al aandienende: de Gezangenkwestie, naar aanleiding van de bundel die in 1806 verscheen. Mag je in de kerk ook liederen zingen die niet rechtstreeks uit het Woord, uit de Bijbel afkomstig zijn? Ondermeer de brieflezing van vandaag heeft gediend als onderbouwing van een: 'ja' het mag, het is zelfs gewént dat we gezangen zingen, geestelijke liederen.

Maar zie het dan ook maar eens 'eens' te worden over welke gezangen dan. Want wie aan het dichten slaat zoals heel wat 18e en 19e eeuwse dominees deden, kan aardig wat van z'n eigen, al dan niet bijbelse, ideeën kwijt in zo'n vers. Veel van het toenmalige dichtwerk is later dan ook weer gesneuveld. Enkele liederen hielden het langer vol, tot in ons huidige liedboek. Zoals 'de Heer is mijn Herder' van ds. Ten Kate, en 'Wat de toekomst brengen moge' van Jacqueline van der Waals. Maar haar lied 'Vaste rots van mijn behoud' mocht niet mee vanuit de bundel van 1938, terwijl het toch voor menigeen zoveel betekent. Het samen zingen gaat ons in de kerk niet heel gemakkelijk af.

Ondertussen, gebeurde er óók buiten die gevestigde kerken, van alles. In het jaar 1904, snuffelt, zoals hij zelf zegt, een keurige rotterdamse heer wat rond in Londen, in een buurt met veel boekwinkels. En dan gebeurt het. Hij ziet, in een etalage, een engelse zangbundel met zo'n 800 liederen, ook korte liederen, die gemakkelijk zijn te onthouden. Hij ziet er direct brood in, deze bundel in Nederland uit te brengen. Hij tigt, zonder uitstel, aan het werk. Iemand anders krijgt hij zo ver aan de zettingen te werken, hij zelf vertaalt de liederen. Hij werkt dag en nacht, er is een gevoel van urgentie, dit

moet er spoedig zijn, dit moet nú gebeuren, en na 9 maanden, ligt het in de winkel. Vanaf het begin van 1905 is de bundel verkrijgbaar.

Johannes de Heer, hij vertelt het verhaal in zijn biografie en in het voorwoord op zijn bundel. Terwijl hij zo gedreven werkte was er in Groot Brittannië een Opwekking gaande, in Wales, onder de mijnwerkers, de ene na de andere gemeente groeit daar uit zijn voegen. Die Opwekking slaat in 1905 over naar Nederland. Er worden overal bijeenkomsten gehouden, mensen stromen toe, er wordt gepreekt, gebeden, gezongen. Uit díe bundel, die nou net, het heeft zo moeten zijn, op dat moment verschenen was. Het had niet beter kunnen zijn. In geen tijd, was deze bundel algemeen bekend en niet meer weg te denken, uit het nederlandse geloofslied.

Zelf, zo schrijft hij in 1926, in zijn voorwoord bij de elfde druk, heeft hij wel gezien dat hier en daar de kwaliteit wat geleden had onder de vaart waarmee hij toen de bundel heeft klaargestoomd. Hij heeft zeker overwogen wat liederen eruit te halen, aanpassingen te doen. Maar zo schrijft hij 'meestal kwam mij dán juist ter oore dat speciaal deze in vorm gebrekkige liederen tot een zegen waren geweest' Dus liet hij het zo. Het gaat erom dat het werkt.

En dat deed het, en nog. Waar elders benadrukt werd dat je echt niet zó gemakkelijk door die smalle poort komt, klonk bij hem 'Ik zie een poort wijd open staan'. Waar elders benadrukt werd dat je met je zonden bezig moet, gaat het bij hem over zegeningen: 'tel uw zegeningen, één voor één'. Een vaste uitdrukking in ons nederlands taalgebruik is het geworden. Tel je zegeningen.

En wat schrijft hedendaagse topcoach Ben Tiggelaar onlangs in zijn vaste column in het NRC? 'Houd een dankbaarheidsdagboek bij'. Vijf keer per week opschrijven waar je dankbaar voor bent. Benoem het, geef er aandacht aan. Dan ga je steeds meer zien wat nu echt van waarde is. Zo modern kan een lied zijn uit 1905. Tel je zegeningen, noem ze, een voor een, en je ziet Gods liefde dan door alles heen.

Modern, én diep verankerd in de Colossenzenbrief. Want die brief heeft het niet over zómaar liedjes, maar over liederen van dankbaarheid, liederen die zegen benoemen, of, in de taal van de brief: Gods vergeving, of genade, we gebruiken het door elkaar. We zijn bij die woorden gewend dan te denken in termen van zónde en vergeving.

Vergeving iets dat in werking treedt wanneer we iets verkeerd gedaan hebben, maar het is zoveel meer dan dat. Het is een sfeer van welwillendheid, een ontwijfelbare omgeving van veiligheid en liefde, waarin mensen, met Hem verkeren, een ruimte voor vallen en opstaan, je hoeft niet steeds weer terug naar af. Het vergeven van wat niet

goed is heeft een plaats in deze ruimte van liefde, maar het is zo veel meer dan dat. 'Genade Gods zo rijk en vrij' ik zou niet weten hoe je het beter kan zeggen dan zo. En onze kant van die genade, is dan de dank, de dankbaarheid. Het is hetzelfde woord. In het nederlands kun je dat niet zeggen, In het engels wel: 'let us say grace', laten we bidden. Genade en dank, van God uit en van ons uit, één woord.

Wanneer we nu vanuit deze dankbaarheid over deze liefde zingen, over al onze zegeningen zingen, zegt de brief, zal het beter gaan met onze vergeving, onze genade, aan elkaar. En ook die treedt niet pas in werking als het over grote zonden gaat. Zo slecht zijn we nou ook weer niet in de gemeente van Christus. Grieven, zegt de brief, het gaat om de dingen die ons storen in elkaar. Voed daarom je innerlijk met die doorgaande dankbaarheid, over en weer lerend van elkaar, omwille van de onderlinge verhoudingen, om het uit te houden met mensen die over dingen heen lopen die ons lief zijn. Bijvoorbeeld over liederen die voor ons veel betekenen. Zo leuk zijn we nu ook weer niet in de gemeente van Christus.

Aan ons wordt gevraagd de ruimte waarin wij met God verkeren ook toe te laten in onze onderlinge omgang. Verdraagt elkaar zegt de Kolossenzenbrief: houd het met elkaar uit, wees welwillend naar elkaar toe.

De gevestigde kerken hielden het gezang van de kerk strak in de hand. Met enige reden, maar ook wel eens iets té strak. Ondertussen pompten hele huisgezinnen welgemoed lucht in het harmonium en zongen thuis met z'n allen het ene geloofslied na het andere, uit die bundel. 'Ga niet alleen door het leven, die last is u te zwaar'. We leerden ze op school, op de zondagsschool, op kamp, op de vereniging, bij evangelisatiebijeenkomsten. We leerden ze van onze ouders, grootouders. Velen van ons hebben hen horen zingen en gezien van hoeveel betekenis ze waren voor hen. We hebben ze geleerd in onze kindertijd, we dragen ze bij ons.

Laten we dankbaar zijn voor elk lied dat ons helpt zegen te benoemen. Voor elk lied dat je hart aanspreekt, onze slechte kanten tempert, me helpt wanneer mensen me verwond hebben, nabij is in mijn eenzaamheid, waarmee ik mijn angst overwin, de nacht doorkom, moed vind, op de been blijf.

Dank, voor liederen die helder zijn en krachtig, die in je opkomen, op het moment waarin alles je uit je handen valt: 'wat de toekomst brengen moge, mij geleid des Heren hand'. Dank, voor elk lied dat je te hulp komt: 'als ik maar weet dat alles hier, mij nader brengt tot u'. Amen

Den Haag, 25 aug 2019 Erika van Gemerden